

Utbildningsinspektion i Svarte-Sövestad/Hedeskoga

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Svarteskolan	Antal elever
Grundskola åk 1-6	142
Förskoleverksamhet*	88
Skolbarnsomsorg	58
Förskoleklass	19

Sövestads skola	Antal elever
Grundskola åk 1-6	160
Förskoleverksamhet*	41
Skolbarnsomsorg	34

Hedeskoga skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	49
Grundskola åk 1-3	41
Förskoleklass	20
Förskoleverksamhet*	10

* = inklusive barn hos dagbarnvårdare (9 i Svarte och 10 i Hedeskoga)

Rektorsområdets skolor ligger på landsbygden. I stort sett alla eleverna har sitt ursprung i Sverige. Sövestad och Hedeskoga upplevs mer som ”skolor på landet” medan Svarte är en ”förort” till Ystad.

Sövestad skola har klassindelning med klasslärare som huvudansvarig för gruppen. Det finns ett samarbete med fritidshemmet när det gäller att dela upp gruppen för olika aktiviteter under dagen, framförallt bland de yngre barnen. Skolledningen och personalen har under det senaste året haft många pedagogiska diskussioner för att utveckla arbetslagsarbetet.

Hedeskoga skola har också klassindelning med klasslärare. Däremot finns ett mer utvecklat arbete kring alla barnen när det gäller såväl lärare som fritidspedagoger och förskollärare, enligt områdesrektorns beskrivning.

Svarte skola har tidigare arbetat med åldersblandade grupper, men har gått över till klassindelning. Det finns en tydlig tanke hos varje medarbetare, uppger områdesrektorn, att all personal arbetar för alla barnen i Svarte och även om det är klassindelning så arbetar personalen i arbetslag kring klasserna.

60 procent av eleverna åker skolskjuts.

Genomförandet av inspektionen i Svarte-Sövestad/Hedeskoga

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Svarte-Sövestad/Hedeskoga har bestått av undervisningsråden Gösta Karlsson och Anne Terdén. Besök i Svarte-Sövestad/Hedeskoga påbörjades den 23 mars och avslutades den 25 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Svarte-Sövestad/Hedeskoga, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I rektorsområdet Svarte-Sövestad/Hedeskoga genomfördes formella intervjuer med områdesrektorn och de båda enhetsrektorerna vilka utgör ledningsgruppen för rektorsområdet, gruppintervjuer med representanter för personalen, med elevvårdsteamet, med elever i årskurs 3-6 samt med representanter för föräldrarna. Lektioner besöktes i förskoleklassen och i årskurserna 1 – 6.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit att inspektörsteamet har tagit del av den överenskommelse som gjordes mellan Ystads kommun och Skolverket år 2001 inom ramen för Skolverkets dialoguppdrag och där Svarte-skolan har deltagit i ett förbättringsarbete gällande matematikundervisningen.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Enligt kvalitetsredovisningen 2003 var resultatet av kommunens trygghetsenkät årskurs 1 för Sövestad inte bra. Kompisarna var inte snälla under raster, vilket rektorn förklarar med den ansträngande situation med inslag av allvarlig mobbning som rådde i skolan kring en speciell grupp elever, något som skolan fick arbeta mycket med. Situationen har nu lösts, men följs fortfarande upp veckovis. Resultatet av trygghetsenkäten årskurs 5 visade att man låg lite under genomsnittet, men att barnen kände sig trygga på lektioner och under raster och att de respekterades av de vuxna. Dock delade en del elever inte denna uppfattning, enligt enkäten.

Intervjuade elever uttrycker att det numera är ganska bra på skolan, även om det fortfarande förekommer en del fula ord och bråk, vilket lärarna tar tag i när det händer. De inrättade åldersblandade kompisgrupperna och den brevlåda (kamratlåda) genom vilken elever anonymt kan tipsa om någon kompis far illa eller inte mår bra har förbättrat situationen.

Intervjuade föräldrar upplever att det fungerar bra, barnen är trygga och trivs.

Mobbningsteamet bekräftar att barnen generellt sett är trygga, men att det också finns många barn med stora behov, och barn som inte fullt ut ännu lärt sig socialt samspel och att umgås i grupp.

Det är också inspektörsteamets uppfattning att skolans utvecklingsarbete har förbättrat situationen, något som också intervjuade elever bekräftar.

Enligt kvalitetsredovisningen 2003 var resultatet av kommunens trygghetsenkät år 1 för Hedeskoga mycket bra.

Intervjuade elever och personal bekräftar i stort sett den bilden och framhåller närheten i den lilla skolan där alla känner varandra och blir sedda. Det finns situationer som ändå kan uppstå, säger eleverna, då någon blir ledsen, arg eller "flippar ut". Skolan har även framgångsrikt tagit emot och tagit hand om elever som inte har mått så bra från andra skolor.

Även inspektörsteamet kan observera trygga och frimodiga barn under bl.a. intervjusituationen.

Förälder menar att skolan tidigare har varit en "Sörgårdsidyll" och att verksamheten har utvecklats i positiv riktning.

Enligt kvalitetsredovisningen 2003 hade resultatet av kommunens trygghetsenkät år 1 och år 5 förbättrats för Svarte sedan förra mätningen.

Intervjuade elever är mycket nöjda med skolan, känner sig trygga och menar att alla känner varandra. Det finns kompisar och nästan ingen går för sig själv på rasterna. De stora barnen är snälla mot de små, t.ex. är sexorna snälla mot barnen i förskoleklassen och i årskurs 1 och 2. Dessa barn delar skolhus. Eleverna härleder medvetet under gjorda intervjuer den goda arbetsmiljön till en mängd faktorer, som "att lärarna är lagom stränga", verksamheten med klass- och elevråd, kamratstödjare, kompisamtal, kurator, skolsköterska, mobbningsteam, rastvakterna ("även om de inte kan se allt") och skolans värdegrundarbete. Eleverna menar också att aktiviteter och traditioner som talangtävling, påsk- och julfest, brännbollsturnering och "Kärleksstigen" är saker som bidrar till den goda arbetsmiljön. Det enda som eleverna är bekymrade över är skateboard-

ramperna på skolgården, vilka de misstänker att äldre elever, som inte går på skolan, förstör.

Föräldrarna är i huvudsak nöjda på många sätt, det är nära till beslut och personalen ser barnen och är intresserade av barnen. Barnen är trygga och föräldrarna har god kontakt med lärarna.

Personalen anser att det är bra på skolan nu, bra mellan och för elever och personal. Förr var det värre på skolan. Förtjänsten till detta är till stor del enhetsrektorns och hennes ledarskap och det omfattande värdegrundsarbete som skolan har bedrivit under tre år, säger personalen.

Inspektörsteamet möter insiktsfulla elever som utifrån ett helhetsperspektiv resonerar kring normer och värden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resultaten av skolornas arbete med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot överlag är av god kvalitet och i vissa avseenden av mycket god kvalitet. Utvecklingsarbetet med de åldersblandade kompisgrupperna i Sövestad visar på att skolan är på väg åt rätt håll. Lärdomar kan dras av Hedeskogas förmåga att ta emot och möta elever som inte alltid mått så bra på andra skolor, liksom hur elever i Svarte på ett insiktsfullt sätt kopplar ihop den goda lärmiljön med skolans långsiktiga och mångfasetterade värdegrunds- och pedagogiska arbete.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Av kvalitetsredovisningen Sövestad-Hedeskoga för år 2003 framgår att vid genomförda lästest för årskurs 1 nådde 30 av 31 elever målen. Resultaten av föräldranöjdheten årskurs 1 och 5 visade goda värden totalt sett. Resultaten av nationella ämnesprov för årskurs 5 visar att alla 28 eleverna nådde målen.

Lärarna i Sövestad menar att vissa elever i årets årskurs 5 har något sämre resultat än genomsnittet och att eleverna i årskurs 6 har nått målen så här långt. I ett längre perspektiv är inte årets resultat något att oro sig över, utan avspeglar snarare en normal variation, anser lärarna.

Eleverna i Sövestad upplever att de får lära sig "jättemycket" och de äldre eleverna känner till och har sett målen i de olika skolämnena och refererar till att de har "ansvarspapper" i matematik, engelska och samhällsorienterande ämnen, vilket är ett underlag som eleven och läraren har gjort upp inför utvecklingssamtalet för att sätta upp mål tillsammans med föräldrarna. Lärarna talar med eleverna om målen i dialogform, visar målen och försöker att konkretisera, exempelvis i form av frågor till eleverna, t.ex. "Varför ska vi kunna detta?".

Intervjuade elever i Hedeskoga känner till vissa mål i matematik och engelska.

Personalen informerar om målen vid utvecklingssamtalet. Arbetet med den individuella utvecklingsplanen har man inte hunnit prioritera ännu. Ett stödmaterial kallat "Jag kan" och där läraren efterhand fyller i åskådligt för barnen är till god hjälp.

Av Svartes kvalitetsredovisningen för 2003 framgår att föräldrarna i stort är nöjda. Den punkten där skolan fick lite lägre resultat var elevernas möjlighet till att påverka sin skolsituation. Resultaten av nationella ämnesprov årskurs 5 visar att det var 8 av 42 elever som ej nådde upp till samtliga ämnesmål.

Eleverna i Svarte känner i allmänhet till målen i undervisningen och en elev säger att "Jag lär mig mer eftersom jag får vara med och bestämma och eftersom det varierar i undervisningen". Eleverna säger vidare att på utvecklingssamtalet pratar föräldrar, elev och lärare igenom målen.

Svarteskolan informerar i kommunens valkatalog för 2004 om att varje elev har en individuell utvecklingsplan som ett stöd för att nå kunskapsmål och sociala mål.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resultaten av det pedagogiska arbetet är av god kvalitet. Eleverna är informerade om målen och uttrycker att de lär sig mycket. Inspektörerna noterade också elever som visade insikter beträffande det egna lärandet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Det finns en mycket aktiv föräldraförening för Sövestad-Hedeskoga som har engagerat sig i skolskjutsfrågor och trafiksäkerhet. Under våren 2004 har dessutom ett projekt för att skapa en gemensam värderingsplattform satts igång på skolan och där utgångspunkten har varit åtta viktiga punkter som föräldrarna har arbetat fram.

Inspektörsteamet vill gärna framhålla föräldradelaktigheten i värdegrundsarbetet som föredömligt.

Föräldrar i Sövestad säger att de genom utvecklingssamtalet, veckomeddelandet och planeringsboken känner sig välinformerade, även om de inte känner till målen "så konkret".

Förälder Hedeskoga upplever sig inte ha fått information om målen.

Förälder i Svarte tycker att "Årsboken" är bra, där det framgår vad som ska göras till vilken dag etc. Utvecklingssamtalet ger bra information om målen. En förälder känner sig välinformerad och exemplifierar med "Solrosbladet", ett

exempel på en individuell utvecklingsplan. En annan förälder känner sig inte närmare informerad om målen.

Inspektörsteamets uppfattning är att skolornas samverkan med föräldrar i huvudsak är tillfredsställande.

Som exempel på samverkansorgan uppger eleverna i Sövestad elevråd, klassråd, matråd, hälsoråd, mässgrupp till ungdomsmässan och hälsogrupp.

De yngre eleverna ger som exempel på inflytande i vardagen att de får byta plats, bestämma om man ska texta eller skriva skrivstil, man kan få rösta om vad man ska göra på idrottslektionen och välja mellan textil- eller träslöjd. De yngre eleverna tycker att det är en lagom balans mellan vad eleverna och lärarna bestämmer. De äldre eleverna ger som exempel på inflytande i vardagen att de har fått vara med och planera den s.k. hälsodagen, hur man ska jobba, när ett arbete ska vara klart och val av eget arbete i samhälls- och naturorienterande ämnen. Några elever tycker inte att elevinflytandet är så stort: ”Det är mest läraren som bestämmer.” Hur de pengar som elevrådet förfogar över skall användas, får eleverna bestämma.

Förälder anser att eleverna har inflytande om hur man skall arbeta i skolan och att lärarna lyssnar.

Personalen exemplifierar med arbetstakt, tidpunkter för redovisning, planering av ett arbetsområde, elever som leder vissa lektioner och elevens val, men säger också att det beror på skolämnets art.

Inspektörsteamets uppfattning är att skolans samverkan med eleverna är god och att det reella inflytandet i undervisningen ytterligare kan utvecklas.

I Hedeskoga genomförs storsamlingar med alla barnen, klassråd och matråd. Eleverna deltar också i arbetet i skolköket med kompostering. Vid inspektörsteamets besök har eleverna bestämt dagens matsedel, ”Sandvargssoppa”, inspirerat av ett projektarbete med boken Sandvargen.

Eleverna tycker att de med hjälp av planeringsboken får vara med och bestämma när och vad man ska göra. Eleverna tycker att de har lagom mycket att bestämma om.

Personalen redogör för hur i förskoleklassen verksamheten och undervisningen anpassas efter vad som händer. I skolan finns klassråden, där elever kommer med förslag på t.ex. hälsofrämjande aktiviteter såsom utökning av idrottstid och där eleverna själva planerar aktiviteterna och planeringsbok. På fritidshemmet ville barnen leka skola och bank, vilket de fick.

Förälder känner inte till hur elevinflytandet fungerar.

Inspektörsteamets uppfattning är att skolans samverkan med eleverna är god och att det reella inflytandet i undervisningen är tillfredsställande.

Eleverna i Svarte upplever att de formella organen för elevinflytande i form klass- och elevråd också i praktiken medför ett reellt inflytande på skolan.

De yngre eleverna uppger att det reella elevinflytandet varierar. Som exempel nämns utvecklingssamtalet, arbetet med individuell utvecklingsplan, klassens timma, bild, historia, geografi och matematik samt att man kan få öva på vissa

lektionspass mot olika mål. De äldre eleverna är mer entydigt positiva och nöjda och exemplifierar med elevinflytande i hur skolarbetet skall läggas upp och redovisas i stort, vid temaarbeten, i historia, engelska och matematik.

Föräldrar i Svarte upplever att eleverna kan få påverka. En förälder är dock av uppfattningen att eleverna i en undervisningsgrupp blir tråkigt bemötta när de har undervisningsförslag och att de "bromsas" om de har idéer.

Personalen ger exempel på elevinflytande inför planering och redovisning av teman. Inför ett nytt temaarbete ser läraren över målen i styrdokumentet och bestämmer vilka mål gruppen ska arbeta med. Sedan samlar läraren en referensgrupp bestående av ca 5 elever och tillsammans bestämmer man vilka arbetssätt som ska användas för att nå målen, samt vilket/vilka redovisningssätt gruppen ska använda sig av. Eleverna turas om att ingå i referensgruppen.

Inspektörsteamets uppfattning är att skolans samverkan med eleverna är god och att det reella inflytandet i undervisningen hos de yngre eleverna ytterligare kan utvecklas.

Eleverna i Sövestad uppfattar att det finns ordningsregler som går ut på att man ska vara snälla mot varandra, att det finns en brevlåda där man kan lägga lapp i och berätta om någon mobbas och refererar till kompisgrupper på skolan. De gemensamma reglerna tar man upp i klasserna eller när det händer eller i kompisgrupperna.

Årskurserna 1-2 har raster vid en position och 3-6 vid en annan som en förebyggande åtgärd.

Det finns ett handlingsprogram mot mobbning för Sövestad-Hedeskoga och ett mobbningsteam på skolan.

Handlingsprogrammet väcker frågan om skolan alltid tar kontakt med föräldrar. Det är inspektörsteamets uppfattning att om så inte är fallet är det inte i enlighet med skolans skyldighet att samverka med hemmet

I det förebyggande arbetet används Lions Quest material. Föräldrarna inbjudes att aktivt delta i det förebyggande arbetet och en föräldrabroschyr har utarbetats.

Projektet för att skapa en gemensam värderingsplattform har resulterat i att en pedagog träffar kontinuerligt en åldersblandad elevgrupp för att diskutera de åtta punkterna, vilka är: kompis-trygghet-respekt-glädje-vårdat språk-ärlighet-ansvar och rökning/alkohol/droger. En "kamratlåda" har också invigts, där elever kan tipsa anonymt om en kompis far illa eller inte mår bra.

Eleverna i Hedeskoga säger att de har fått nya regler, bl.a. får eleverna inte klättra i träd eller i brandstegen. Reglerna har bestämts av elever och personal tillsammans.

Det finns också vänskapsgrupper som arbetar med olika aktiviteter.

Eleverna är nöjda med faddersystemet, där de äldre barnen är faddrar till de yngre.

Eleverna i Svarte berättar om förebyggande verksamhet i form av kamratstödjare (ett extra vakande öga som kan ta kontakt med rastvakterna), mobbnings-

teamet, kompassamtal (ibland kill- och tjejsamtal) i respektive hus, vilket innebär årskurserna 3-5 för sig och förskoleklassen, årskurserna 1, 2 och 6 för sig. Aktiviteter och traditioner som talangtävlingen, påsk- och julfesten, brännbollsturneringen och "Kärleksstigen" är också bra för sammanhållningen, anser eleverna.

Elever berättar också om ett "Förväntansdokument" som handlar om hur man ska vara mot varandra. Alla klasser har behandlat det och eleverna har godkänt och justerat det, föräldrarna har informerats och undertecknat. Eleverna uppfattar att det finns fyra värdegrunder på skolan: trygghet, ansvar, ärlighet och respekt. Det finns också ordningsregler i form av papper i varje klassrum som lärare, personal och elever har bestämt.

I det tidigare omnämnda värdegrundsarbetet diskuterade föräldrar, all personal och elever under lång tid och enades kring de fyra värdegrundsorden. Ett exempel på en lyckad organisationsförändring med positiva effekter är flyttningen av årskurs 6-eleverna till det andra huset, där eleverna nu delar huset med förskoleklass, årskurs 1 och 2.

Kurator för också kompassamtal i undervisningsgrupperna.

Det finns ett värdegrundsdokument och en handlingsplan mot mobbning för Svarte. Handlingsplanen väcker frågan om skolan alltid tar kontakt med föräldrar. Rektor säger att kontakt inte tas "vid småsaker".

Det är inspektörsteamets uppfattning att om så inte är fallet är det inte i enlighet med skolans skyldighet att samverka med hemmet

Ett projekt för hälsofrämjande och mot droger bedrivs i kommunen under rubriken "Var smart". Det riktas framförallt till eleverna i årskurs 6. Projektet skall avslutas med en utställning i Österporthallen. Temats syfte är att få eleverna att säga nej till droger.

Elevvårdsteamet i rektorsområdet består av enhetsrektor, skolsköterska, kurator, skolpsykolog och specialpedagog från respektive skola samt områdesrektor. Skolsköterskan har 0,5 tjänst, kuratorn 0,4, skolpsykologen 0,4 och för speciallärare/specialpedagog finns avsatt två tjänster (1,7 tjänster) fördelade på 1,0 i Svarte och 0,7 i Sövestad.

Skolläkaren är ute någon enstaka gång per termin per skola och bokas genom skolsköterskan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolornas arbete för en god miljö och för att ge möjligheter till delaktighet och samverkan i huvudsak är av god kvalitet. Dock finns inom detta granskningsområde, om man bryter ner arbetet i beståndsdelar, kvalitetsskillnader och vissa förbättringsområden att uppmärksamma. De båda handlingsprogrammen mot mobbning bör i enlighet med författningarnas krav omarbetas till att också omfatta det vidare begreppet kränkande behandling. Därutöver bör skolans skyldighet att samverka med hemmet också klart framgå. Andra förbättringsområden är det reella elevinflytandet för vissa elevgrupper och information om målen för undervisningen i samband med utvecklingssamtalet. Den föräldradelaktighet i Sövestad som i värdegrundsarbetet har lett till en gemensam värderingsplattform att utgå ifrån,

liksom hur i Svarte elever i olika åldrar, genom en flyttning av en elevgrupp, bemöter varandra, bör framhållas som goda exempel.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Elevvårdsteamet bedömer att det är ca 35 elever i Svarte, 35 i Sövestad och 10 i Hedeskoga som är i behov av särskilt stöd.

Skolpersonalen beskriver elevernas svårigheter i form av långsam inlärningstakt, uttryckt som "allmänt svaga", kort minne-bristande minnesfunktion, matematik-, läs- och skrivsvårigheter, ADHD och autismliknande svårigheter.

Åtgärdsprogram upprättas av klassläraren på varje skola i samverkan med föräldrar och följs upp två gånger varje läsår.

De åtgärdsprogram som inspektörsteamet har fått ta del av har ingen gemensam struktur men verkar i allmänhet vara av rimlig kvalitet.

Skolpsykologen testar enskilda elever och handleder personal, kuratorn har samtal i tjej- och killgrupper, har enskilda samtal med elever och föräldrar samt handleder personal.

Två gånger per termin har elevvårdsteamet samverkansträffar med socialtjänsten.

Verksamheten i Sövestad är organiserad runt klassen, och det finns ambitioner att utveckla den pedagogiska organisationen och det pedagogiska tänkandet i ett 1-6 perspektiv, ett arbete som rektor menar måste präglas av långsiktighet, insikt i och respekt för den lokala skolkulturens betydelse och av delaktighet och förankring. I det arbetet kommer de av rektor utsedda pedagogiska samordnarna, en per skolhus, att ha en viktig roll. På skolan finns en årskurs 1, 2 och 3, två årskurser 4 och 5, samt en årskurs 6, totalt 160 barn. Fritidshemmet, med totalt 34 barn består av två avdelningar, en för 6-7 åringar som delar lokal med förskoleklassen och en för 8-12 åringar som är inrymd i ett klassrum. Samlad skoldag bedrivs två dagar i veckan.

Ett utvecklingsarbete kring individuella utvecklingsplaner, gemensamt för hela kommunen, har påbörjats och där syftet är att följa och kartlägga den enskilde elevens kunskapsutveckling. Sövestad/Hedeskoga har påbörjat ett omfattande arbete genom att utveckla tidigare arbete för att konkretisera målen. Utifrån de ramar som utarbetats centralt, kommer skolorna att göra upp ett material och ett arbetssätt för hanteringen av individuella utvecklingsplaner för alla barn i området från förskola – årskurs 6. Detta ska vara klart i november 2004.

Av inskickad dokumentation framgår att på skolan är extra personalresurser avsatta för 8 elever och att 19 elever totalt i Sövestad och Hedeskoga får stöd av speciallärare i svenska, engelska och matematik samt att 38 elever totalt i Sövestad och Hedeskoga får stöd av talpedagog.

Enligt personalen i Sövestad ökar antalet elever som har svårigheter med inläring, koncentration och sociala relationer. Personalen tycker också att skolan numera har ett bättre grepp och en tydligare bild av stödbehovet. Det finns tillgång till speciallärarinsatser och insatserna följs upp av elevvårdsteamet.

Det finns ingen särskild undervisningsgrupp på skolan eller andra flexibla små undervisningsgrupper, utan stödet ges i ordinarie undervisningsgrupp. Som extra resurs finns elevassistenter och specialpedagog. En elev har anpassad studiegång.

För de elever som är i behov av särskilt stöd upprättar skolan åtgärdsprogram, och specialläraren ansvarar för upprättande och uppföljning av åtgärdsprogrammet.

Vid behov av elevvårdskonferens kallar enhetsrektor som leder konferensen och skriver protokollet.

Intervjuade elever anser att ”stöd och hjälp får man om man behöver, men vissa vill inte eller bryr sig inte”.

Eleverna tycker att de mestadels får jobba i en takt som passar dem: ”Vi känner oss inte stressade”. Men ibland kan det bli för mycket skolarbete med beting i form av läxa över helgen”.

Utvecklingssamtalet är eleverna nöjda med och eleverna upplever att det är eleven som ska prata och att utvecklingssamtalet förbereds med frågor. Intervjuade föräldrar tycker att utvecklingssamtalet ger bra information men har delade meningar om hur pass tydlig skolans beskrivning är av var eleven befinner sig i förhållande till målen.

Utvärdering av undervisningen sker såtillvida i formen av kontinuerliga muntliga klassrumsutvärderingar, enligt personalen.

PRAO (praktisk arbetslivsorientering), två dagar per läsår, uppger sig årskurs 6 - eleverna ha haft redan från årskurs 3 och där föräldrarna eller skolan har ordnat PRAO-plats. Årskurs 5 – eleverna säger sig aldrig ha haft PRAO, men enligt enhetsrektorn har skolan nu planerat för detta under våren och vissa elever har redan börjat.

När eleverna lämnar skolan sker ett överlämnande i form av en konferens med mottagande skola, där lärare och specialpedagog/lärare deltar, och information lämnas dels för alla elever (ang. kunskap/social utv.) och dels för elever i behov av särskilt stöd.

Vad beträffar kontakter mellan elevgrupper i övrigt uppger kvalitetsredovisningen år 2003 att det finns ett samarbete vid temadagar och utflykter, att elever från årskurs 3 läser för förskolebarn en gång i veckan, mottagande lärare har ”lära känna” träffar och det faktum att man använder gemensamma lokaler underlättar övergångar. Dessutom finns nu de tidigare nämnda åldersblandade kompisgrupperna.

Det finns inte några rutiner för uppföljning eller återrapportering om hur det sedan går för eleverna, något som personalen tycker skulle vara intressant att utveckla.

Inspektörsteamet bedömer att den övergripande pedagogiska verksamheten i Sövestad är av god kvalitet.

Verksamheten i Hedeskoga är organiserad runt klassen. På skolan finns en förskoleklass och en årskurs 1, 2 och 3, totalt 61 barn. Fritidshemmet, med 49 barn, består av två avdelningar, Lilla fritids för "6-årsbarnen" och Stora fritids för årskurserna 1-4. Fritidshemmet samverkar med skolan bl.a. genom schema-lagd tid (samlad skoldag) två dagar i veckan och vid temadagar.

Personalen säger att man hittills inte riktigt har haft tidsutrymme för att arbeta med att utveckla en individuell utvecklingsplan för varje elev, men att "Jag kan" materialet som används vid utvecklingssamtalet är en bra hjälp, samtidigt som formerna för det ytterligare kan utvecklas. Hedeskoga ingår tillsammans med Sövestad i arbetet kring individuella planer.

På skolan är extra personalresurser avsatta för 2 elever. 19 elever i Sövestad och Hedeskoga får stöd av speciallärare i svenska, engelska och matematik och 38 elever får stöd av talpedagog.

Personalen är bekymrad över att det inte finns resurser för att sätta in vikarier på fritidshemmet, dock är antalet barn som samtidigt vistas där nu mindre än tidigare. Personalen är vidare oroad över budgettåstramningarna och bedömer att det finns 11 elever som behöver stöd, varav 6 får och 5 inte får detta p.g.a. ekonomin, som man uppfattar det.

Personalen har ingen klar uppfattning huruvida åtgärdsprogram alltid upprättas för de elever som är i behov av detta.

Personalen säger att elevvårdsteamet kommer till skolan några gånger per termin och att de kan anmäla ärenden in till elevvårdsteamet.

Intervjuade elever uppfattar att de som behöver stöd och hjälp också får det.

Utvecklingssamtalet fungerar bra, tycker eleverna. De förbereds och eleven får säga vad eleven tycker. Personalen tycker att utvecklingssamtalet fungerar bra med hjälp av "Jag kan" materialet, men att formerna för det ytterligare kan utvecklas.

Eleverna uppfattar att de deltar i utvärderingen av undervisningen såtillvida att läraren frågar dem regelbundet vad de har tyckt.

Personalen anser att det finns bra rutiner för övergångar och möten mellan förskola, förskoleklass och skola och att förskoleklassen får verka på sina egna villkor. Även överlämnande till Sövestad 4-6 fungerar bra.

Det finns inga rutiner för återrapportering tillbaka till avlämnande skola beträffande hur det går för barnen senare.

Inspektörsteamet bedömer att den övergripande pedagogiska verksamheten i Hedeskoga är av god kvalitet. Skolan bör dock arbeta fram en gemensam syn på vad som avses med en elev i behov av särskilt stöd och därmed vilka elever som är i behov av särskilt stöd.

På Svarteskolan är klassorganisationen numera årskursbunden, tidigare var den årskursblandad, vilket elever och föräldrar inte var nöjda med. Nu säger föräldrarna att de är nöjda. På skolan finns en förskoleklass och årskurserna 1 – 6, totalt 161 barn. På fritidshemmet, med en avdelning, finns 58 barn.

Varje elev har en individuell utvecklingsplan som ett stöd för att nå kunskapsmål och sociala mål, sägs i valkatalogen 2004. Intervjuade elever berättar om ett exempel på en individuell utvecklingsplansmodell i form av en blomma som eleverna tycker är bra: "Denna diskuterar vi regelbundet." Inspektörsteamet får ta del av planen och kan konstatera att den behandlar både skolämnen, läroplansövergripande mål, lärstilar, starka sidor, "det du behöver arbeta mer med" samt mål för elever och för föräldrar.

En ambition med Svarte förskolas och Svarteskolans fleråriga stora utvecklingsarbete är att samla kursplaner, individuell utvecklingsplan, portfolio, utvecklingssamtal och åtgärdsprogram i ett översiktligt dokument som ska följa eleven.

Av inskickad dokumentation framgår att på skolan är extra personalresurser avsatta för 11 elever i årskurserna 2, 3, 4 och 6 och att i övrigt 36 elever i årskurserna 1-6 ges särskilt stöd i matematik och engelska av specialläraren.

Som exempel på hur kartläggning och identifiering av de elever som är i behov av särskilt stöd går till berättas om hur specialpedagogen tittar på "de 25 procent som är i riskzonen", undervisningsmiljöerna kartlägges och läs- och matematiktest görs. Resultaten av nationella ämnesprov i årskurs 5 är ytterligare en avstämningspunkt. Eleverna får stöd av specialpedagogen framför allt i svenska och en grupp i årskurs 3-4 får stöd i matematik. I matematik och engelska är undervisningen nivågrupperad.

Det finns ingen särskild undervisningsgrupp på skolan och ingen elev med anpassad studiegång.

Elever från förskoleklassen, årskurs 1 och årskurs 2 deltar i läsprojektet Läsvägen. Utvecklingsprojektet, inspirerat av den s.k. Bornholmsmodellen och med inslag av läsutvecklingsschema, är väldokumenterat och kontinuerligt utvärderat och har enligt personalen lett till tidigare och ökad läsförståelse hos barnen. För elever i årskurserna 3-4 finns det motsvarande projektet "Språkresan".

Åtgärdsprogram upprättas av specialpedagog, föräldrar och lärare och förvaras inlåsta hos rektor. Eleven medverkar i upprättandet när så bedöms vara lämpligt.

Eleverna uppfattar att på utvecklingssamtalet pratar föräldrarna, eleven och läraren igenom målen. Intervjuade föräldrar har delade meningar om kvaliteten på utvecklingssamtalet.

Eleverna uppfattar att undervisningen och elevernas individuella arbeten med målen utvärderas med hjälp av den s.k. årsboken. Årsboken är ett A4-häfte där elevernas individuella utvecklingsplan (IUP) från utvecklingssamtalen klistras in. Eleverna väljer 2-3 mål från sin IUP att arbeta med under en 2-3 veckors

period. De skriver även hur de ska öva. Dessa mål arbetar eleverna sedan med under särskilda "mina mål pass" under veckorna. När perioden är slut utvärde-

rar eleverna sitt arbete, funderar på hur det har gått och hur de ska arbeta vidare. Läraren skriver en kommentar och det gör även föräldrarna. Årsboken används av år 3, 4, och 5 på Svarteskolan. Dessutom utvärderas teman. I valkatalogen uppges dessutom att eleverna utvärderar sina arbetsinsatser via portfolio.

PRAO för årskurserna 3-6 sker i olika utsträckning, bl.a. praktiserar årskurs 5 i skolrestaurangen.

Kvalitetsredovisningen för år 2003 beskriver rutiner för överlämnande, mottagande och kontakter inom skolan och mellan skolorna. Mellan förskoleklass och årskurs 1 finns det dagliga kontakter, då eleverna befinner sig i samma byggnad. Samverkan sker kring teman och utedagar, portfoliomethodiken och den individuella utvecklingsplanen samt genom pedagogiska diskussioner inom arbetslaget. För kontakterna mellan skolan och mottagande 7-9 skolan omtalas att i moderna språk åker eleverna in till 7-9 skolan, information lämnas från 7-9 skolan om verksamhet och innehåll och att skolan lånar lokaler av 7-9 skolan vid undervisning i hem- och konsumentkunskap. Överlämnandekonferens sker på samma sätt som i Sövestad och skolan skickar med elevernas portfolio och individuella mål.

Någon återrapportering till skolorna av hur det sedan går för eleverna i 7-9 skolan sker inte.

Inspektörsteamet bedömer att den övergripande pedagogiska verksamheten i Svarte är av god kvalitet.

Lektionsbesöken på samtliga tre skolor vittnar om en lugn och trygg stämning, med ett gott förhållande mellan pedagoger och elever och mellan eleverna. Varierande arbetssätt och arbetsformer kunde iakttagas.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolornas pedagogiska arbete är av god kvalitet och att arbetet anpassas till olika behov. En gemensam syn i rektorsområdet på vad som avses med en elev i behov av särskilt stöd och därmed vilka elever som är i behov av särskilt stöd och när åtgärdsprogram skall upprättas är ett förbättringsområde. PRAO-verksamhetens omfattning och syfte bör förtydligas för eleverna och kvaliteten på utvecklingssamtalen kan ytterligare höjas.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ledningsgruppen för rektorsområdet består av områdesrektor, som har det övergripande ansvaret, och två enhetsrektorer, en för Sövestad-Hedeskoga och

en för Svarte. Områdesrektor och enhetsrektorer träffas varje fredag. Ledningsgruppen uppger att enhetsrektorerna är arbetsledare för helheten ute på skolorna och fungerar som pedagogiska ledare. Det får uppfattas som så att enhetsrektorerna ansvarar för tjänstefördelning, klassorganisation, elevvårdskonferenser, medarbetarsamtal och det dagligt operativa arbetet. Områdesrektorn har det övergripande ekonomiska och administrativa ansvaret bl.a. utifrån syftet att underlätta enhetsrektorernas möjligheter att utöva det pedagogiska ledarskapet. Områdesrektorn beslutar, enligt delegationsordningen, om anpassad studiegång och placering av elev i särskild undervisningsgrupp. Enligt inspektörsteamets uppfattning är ansvarsfördelningen mellan områdes- och enhetsrektorerna oklar och bör förtydligas. Som exempel kan nämnas att i ett fall har enhetsrektor fattat beslut om anpassad studiegång, vilket inneburit att enhetsrektor har fattat beslut i ärende där beslutsrätten inte är delegerad till honom. I rektorsområdet sker återsrapportering enhetsrektor-områdesrektor varje fredag vid ledningsgruppens möte. Återsrapportering till nämnden sker mest via förvaltningschefen och till viss del av områdesrektorerna. Nuvarande delegationsordning är under översyn i kommunen.

Områdesrektor för Svarte/Sövestad-Hedeskoga tillträdde som områdesrektor 2002-07-01. Tidigare har områdesrektorn arbetat som operativ rektor under åren 1996 – 2002. Bakgrunden är förskollärarytbildning, åtta års arbete i barngrupp och mellan 1981 – 1996 som arbetsledare för förskolor, fritidshem och dagbarnvårdare.

Enhetsrektor för Sövestad-Hedeskoga, har varit rektor för verksamheten i ett och ett halvt år, och har dessförinnan lång erfarenhet som idrottslärare. Rektor har nu inrättat pedagogiska samordnare, en person per hus, vilka tillsammans med rektor utgör ledningsgruppen på skolan. Personalen upplever delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen och att man tillsammans har arbetat fram verksamhetsplaneringen. I Hedeskoga har rektor arbetat för att foga samman skolkulturen och fritidshemskulturen. Personalen tycker att rektor inte "hinner med" skolans personal och efterlyser att rektor som pedagogisk ledare oftare är på skolan. Personalen upplever att man i stort sköter sig själv nu.

Enhetsrektor för Svarteskolan, som har arbetat 30 år i kommunen, är förskollärare i botten och har varit 3 år på skolan. Personalen säger att det är ett öppet klimat i utvecklingsarbetet, högt i tak, och ingen som bromsar. Förr var det värre på skolan. Förtjänsten till detta är till stor del enhetsrektorns och hennes ledarskap och det omfattande värdegrundsarbete som skolan har bedrivit under tre år. Personalen menar att man arbetar bra därför att rektor har släppt fram medarbetarna.

Rektorsområdet har en verksamhetsplan. Där ingår bl.a. en vision, verksamhetsidé, redogörelse för framgångsfaktorer, arbetspolicy och formuleringar kring mål, aktiviteter och uppföljning/utvärdering. Prioriterade mål på kommunnivå, vilka ska utvärderas, är:

- trygghet – femåringarna, år 1, år 5 och år 9,
- grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna år 1 och uppnått de nationella ämnesmålen i engelska, matematik och svenska, år 5 och år 9 och
- nöjdhet skall mätas på elever och personal.

Till de mål som anges i de nationella styrdokumenten, i Ystads kommuns barn- och utbildningsplan samt i kommunens dokument "Systematiskt arbetsmiljöarbete", har rektorsområdet tillfogat ytterligare fem mål som behandlar elevinflytande, medarbetarkompetens, föräldranöjdhet med kvaliteten, en utvecklingsdrivande förvaltning i kombination med att rektorsområdet ska upplevas som attraktivt och med hög kvalitet, samt en betoning på samverkan med de fackliga organisationerna. Härutöver har även Svarte respektive Sövestad-Hedeskoga egna verksamhetsplaner.

Kvalitetsredovisningar år 2003 för Svarte respektive Sövestad-Hedeskoga är upprättade. Personalen har varit delaktig vid upprättandet. Kvalitetsredovisningarna är upprättade efter en gemensam kommunal struktur, där redovisningen inleds med en redogörelse för viktiga händelser under året, följt av prioriterade mål, redovisade resultat, analys och förbättringsförslag. Redovisning sker separat för förskola, förskoleklass skola och fritidshem.

Ett antal utvecklingsprojekt pågår i rektorsområdet, i Sövestad-Hedeskoga värdegrundsprojektet och ett projekt kring kamratskap och läsförmåga i klasserna 1-3, där man träffas varje fredag i olika konstellationer och har sång- och lästräning. I Svarte har tidigare redogjorts för läsutvecklingsprojektet och "Språkresan", samt utvecklingsarbetet med kursplaner, individuella utvecklingsplaner, portfolio, utvecklingssamtal och åtgärdsprogram och där personalen säger att, förutom stödet av egna direkta chefer, den också har upplevt stöd från förvaltningschefen. Detta är en mycket ambitiös satsning som förtjänar att uppmärksammas positivt, inte minst i samband med realiserandet av en för hela kommunen gemensam individuell utvecklingsplan. Tilläggas kan att Svarteskolan deltar i Ystad kommuns dialogprojekt, vilket påbörjades i dialog med Skolverket och som Myndigheten för skolutveckling har tagit över uppföljningen av. Det är matematikämnets progression förskola - gymnasieskola som står i fokus

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att ledningen för verksamheterna i praktiken är av god kvalitet samt att det finns tillfredsställande system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Teamet bedömer vidare att ansvarsfördelningen mellan områdesrektorn och enhetsrektorn är oklar. Det gäller dels med tanke på rektors statliga uppdrag enligt skolförfattningarna, dels med tanke på delegationsordningen. Möjligheter och tid för att bedriva ett pedagogiskt ledarskap i Hedeskoga bör bli föremål för analys i kommunen. De pedagogiska utvecklingsprojekten i rektorsområdet är både omfattande och betydande och där andra enheter kan hämta goda exempel, inte minst från Svarte.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Kommunen ger ut en informationsbroschyr kallad AKTIVT VAL 2004. Broschyren ger en mycket bra information till föräldrar och andra intressenter om vilka skolor och förskolor som finns att välja på. De olika skolorna och förskolorna har sina egna sidor där de presenterar verksamheterna. Annan användbar information i broschyren är en beskrivning av skolplanens mål, skolornas resultat, maxtaxan i förskola och skolbarnsomsorg och vilken hjälp som erbjuds barn och elever i behov av stöd. I slutet av broschyren finns blanketter för val till skola och förskola.

Inskickad dokumentation uppger att i elevens val har eleverna 2-3 i Sövestads skola 50 minuter på måndagar, och eleverna får välja mellan skapande verkstad, träslöjd och idrott. Elever 4-6 har elevens val 60 minuter på fredagar och har då sex valmöjligheter: skapande verkstad, textilslöjd, teater och underhållning, trä – och metallslöjd, idrott och skoltidning. Det sägs att skolan som tradition har att aktivt satsa på ”praktiskt - estetiska” val. Valet görs terminsvis och skolan försöker se till att eleverna roterar runt på de flesta aktiviteterna, vilket innebär att de elever som inte får sitt förstahandsval tillgodosett för en period kompenseras genom att få det under en annan period.

Som språkval erbjuder skolan tyska, fransk och spanska. Detta läsår läser 7 elever tyska, 13 elever spanska och 5 elever franska.

Elever i Hedeskoga undrar varför det inte är något elevens val i årskurs 3. Det som finns, säger eleverna, är dans, måla och lera. Detta läsår har skolan satsat på temafördjupning inom tema trädgård, vilket genomförs dels kontinuerligt i undervisningen, dels koncentrerat till vissa dagar.

Inskickad dokumentation uppger att i Svarteskolan beslöts för våren 2003 att för årskurs 2-3 skulle elevens val anordnas under tre heldagar i april, och där fick eleverna välja mellan idrott, drama/musik, hem- och konsumentkunskap, naturkunskap, data/powerpoint, skriververkstad/skoltidning och skapande verkstad. För 4-6 finns att välja mellan idrott och friskvård, musik, skoltidning, keramik, naturstudier, filmklubb, träslöjd, hem- och konsumentkunskap samt textilslöjd. Äldre elever säger att elevens val finns i form av två heldagar per termin för årskurs 3-6. Yngre elever är osäkra om i vilken årskurs elevens val

påbörjas. Skolan informerar att elevens val börjar i årskurs 3, och omfattningen är två dagar per termin.

Som språkval erbjuder skolan tyska, franska och spanska. Detta läsår läser 6 elever tyska, 6 elever spanska och 4 elever franska på 7-9 skolan.

Sex elever får modersmålsundervisning, tre i engelska och tre i bosniska.

Det finns inte några elever med funktionshinder på de tre skolorna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att utbildningen ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna samt att informationen om möjligheterna till utbildning är av god kvalitet. Hur skolorna organiserar och tillgodoser elevens val, inte minst för de yngre eleverna, bör dock tydliggöras.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Elevantalet sjunker för närvarande i Sövestad och kommer så att göra de närmaste fem-sex åren, för att därpå åter stiga. Skolans upptagningsområde är nu en inflyttningsbygd. Den fristående Kunskapsskolans etablering gör också att skolan ”tappar” elever från blivande årskurs sex. Elevunderlaget är sviktande också i Hedeskoga och Svarte, men även i Svarte förväntas inflyttning.

Områdesrektor säger att alla verksamheterna är små och ligger en bit ifrån varandra och det är ekonomiskt svårare att driva små verksamheter med samma resurs per elev som det är att driva större verksamheter.

Totalt finns i rektorsområdet 60,65 tjänster, fördelade på dagbarnvårdare (2 tjänster), barnskötare (10,90), förskollärare (18,95), fritidspedagoger (5,90) och lärare (22,90).

Förutom 0,5 textilslöjdstjänst så är alla tjänsterna tillsatta med behörig personal.

Av kvalitetsredovisningen 2003 för Svarte framgår att ekonomin gör det svårt att tillgodose funktioner inom idrott och slöjd. Personalen säger sig sakna lärare med större kompetens i musik-, idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap.

Elever och föräldrar anser att det i huvudsak är bra lärare på samtliga skolor.

Kompetensutveckling och reflektion kring bl.a. Gunnar Bergs tankar om lärares professionalism har anordnats för personalen i Hedeskoga-Sövestad. Personalen är nöjd med den kompetensutveckling som har anordnats, men efterlyser att mer resurser avsätts för ändamålet.

Personalen i Svarte betraktar det stora arbetet med den individuella utvecklingsplanen (inspirerat av ”Helsingborgsmodellen”) som den stora satsningen

på kompetensutveckling för närvarande. Några har varit på portfoliokonferens i Stockholm. Det skulle behövas utbildning i samtalsmetodik för att bättre kunna möta föräldrar, säger personalen. Det finns också utrymme för individuell kompetensutveckling om så önskas. På Svarteskolan har varje medarbetare en s.k. professionsportfolio, där förutom medarbetarens reflektioner kring yrkesprofessionen, personliga mål etc., också finns ett utrymme för att dokumentera och diskutera kompetensutvecklingsbehov. Rektor uppger att dokumentets syfte bl.a. kan vara ett sätt för medarbetaren att utvecklas och att tydliggöra eget lärande.

Elevvårdsteamet har möjligheter till handledning och till kompetensutveckling.

Den ursprungliga skolan i Sövestad är byggd 1951. På 1960-talet tillkom idrottshallen och 1998 skedde en tillbyggnad av skolan. Arbetet med att rusta upp lokalerna har påbörjats. Idrottshallen har nyss blivit uppfräschad (golvet återstår) och slöjdsalen skall nu rustas upp. Det finns gott om utomhusytor i form av skolgård och idrottsplaner. Eleverna tycker inte "att lokalerna är jättefräscha" och önskar att skolgården rustades upp och att fotbollsplanen blev bättre. Lokalerna är anpassade för elever med fysiska funktionshinder. Förskoleklassen är inrymd i fritidshemmets lokaler.

Skolan i Hedeskoga är byggd 1905. Det friliggande fritidshemmet är en gammal lärarbostad och erbjuder en synnerligen hemlik miljö. Utomhusmiljön är i mångt och mycket fin, det finns bl.a. en skolträdgård, fruktträd och en bollplan. Det finns en liten idrottssal på ovanvåningen, men inga duschmöjligheter på skolan. Lokalen används till vissa idrottspass för att möta elevernas önskemål om mer idrott på schemat. Merparten av idrotten är förlagd till Sövestads skola.

Lokalernas standard är av varierande kvalitet.

Skolan är inte anpassad för elever med fysiska funktionshinder. Barnen äter i klassrummen. Förskoleklassens lokal är inrymd i skolans lokaler och har också tillgång till det friliggande fritidshemmets kök och lektrum.

Svarteskolan har utmärkta lokaler och utomhusmiljö, en fin studiehall med scen och en fin biblioteksdel (kommundelsbibliotek). Förskoleklassen i Svarte har egna lokaler, inrymda i det hus där också elever i årskurserna 1, 2 och 6 har sin verksamhet.

De läromedel som inspektörsteamet har fått ta del av är av rimlig kvalitet och eleverna möter ett allsidigt urval av läromedel. Tillgången på datorer är också rimlig, även om några elever också menar att datorerna inte alltid räcker till.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att personalens utbildning och behörighet är god, men att ytterligare ansträngningar bör göras så att behovet av lärarkompetens i musik, idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och slöjd tillgodoses inom rektorsområdet. Lokalerna är i allmänhet ändamålsenliga, läromedel och annan utrustning är tidsenlig.

Sammanfattande bedömning

Inspektörsteamet bedömer att verksamheten i Svarte-Sövestad/Hedeskoga i allmänhet ligger väl i linje med nationella bestämmelser och mål. Resultaten av skolornas värdegrundsarbete och läroplanernas strävansmål är goda, det pedagogiska arbetet är av god kvalitet och möjligheterna till delaktighet och samverkan är också i allmänhet goda. Ledningen för verksamheten, personalens kompetens och kvalitetsarbetet är av god kvalitet och viljan till pedagogiskt utvecklingsarbete betydande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- det reella elevinflytandet i undervisningen utvecklas och informationen om målen och kvaliteten på utvecklingssamtalet förbättras,
- en gemensam syn kring elever i behov av särskilt stöd tillskapas,
- elevens val och PRAO-verksamheten förtydligas för eleverna,
- det pedagogiska ledarskapet i Hedeskoga analyseras samt att
- behov av lärarkompetens i musik, idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap och slöjd tillgodoses inom rektorsområdet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Handlingsprogrammen mot mobbning bör i enlighet med författningarnas krav omarbetas till att också omfatta det vidare begreppet kränkande behandling, därutöver bör skolans skyldighet att samverka med hemmet också klart framgå (skollagen 1 kap. 2 § samt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet 2.1 och 2.8).
- Organisationen med områdesrektor och enhetsrektor är oklar såväl med hänsyn till rektors beslutsrätt och åligganden enligt skolförfattningarna som med hänsyn till kommunens delegationsordning (skollagen 2 kap. 2 § och läroplanen för det obligatoriska skolväsendet 2.8).

Datum	Ort
2004-05-28	Lund

Gösta Karlsson
Anne Terdén